

Glasul Satelor

Gazeta Partidului Țărănesc

ABONAMENTUL: Pe un an 50 Lei; pe jum. an 25 Lei; pe trei luni 14 Lei; pe o lună 5 Lei. Pentru America 3 dolari pe un an.

APARE IN FIECARE DUMINECĂ, SUB INGRIJIREA UNUI COMITET.

Editor și redactor responsabil: Dr. VICTOR HOTĂRAN. REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Arad, Bulevardul Carol Numărul 37.

Cum moare nația?!*)

de: G. Breazu.

„Nație” este pentru mine, țăranul. Moare țăranimea voiu arăta după raportul directorului serviciului sanitar, după ai îngrijirii de sănătatea publică.

Dintre *moline* (boale lipicioase) se înmulțesc toate câte bântuie și la noi, dar nu are deosebire între oraș și sat (ceea ce este mare greșală). De aceea însemnez ai pentru *Ardeal* și *Banat* suma (morți în anul 1920: Tifos exantematic 4846 morți, 497 morți; febra tifoidă 2676 bolnavi, 334 morți; scarlatină 1641 bolnavi, morți; variola 185 bolnavi 33 morți; gripa 754 bolnavi 81 morți; disenteria bolnavi 176 morți; tusea convulsivă (cârcească) 1858 bolnavi 144 morți.

Într-o firește, aceste sunt cazurile ajunse la știința doctorilor. Dar noi am voi să știm cum mor necunoscuții, cei fără doctori de la sate!

Alcoolul este în scădere. — *Alcoolismul* crește. „Nu se poate vorbi de statistică serioasă.” (Nici aici!) Dar se vede că crește, atât la orașe cât și la sate. Slătineanu arată, în special, că țăranii din *Oltenia* au învățat, în timpul Nemților, meșteșugul fermentării grâunțelor și al distilării și — fabrică ei, alcoolice (beuturi spirituoase). Și cărciumele au sporit, și bere, deci, încă odată, odată mai mult. *Alcoolul*, pentru mântuirea țării de la țară.

Paludismul (malaria) a crescut grozav, mizeriile paludice, secerând la țară mai mult decât se combat cu chinină multă, însă și prin această strașnică boală „nici un creștin s'a rotat”, spune d. Dr. Slătineanu. Suma de 2 milioane 500 mii lei dată pentru toate medicamentele, pentru chinină cheltuit „numai o foarte mică parte”, adică nimic toată. Dr. Slătineanu a monopolul chininei, să o vândă Statul și tot el vinde șarcea și chibriturile). Foarte bine cere doctorul! — *Votați* (nici). Bulgarii au dat pentru combaterea paludismului (malariai), deodată 3 milioane franci; apoi anual câte 500 mii lei, câte 10% din darea județeană și 5% din darea communală; și astfel a scăpat nația lor de malarie! Noi — noi nu suntem Bulgari! Ingrășăm pe noi înșine cu bugetul țării.

Lepra (răia) este sporadică (cazuri prin Mehedinți, Gorj, Vâlcea, Vlașca, Dobrogea și Basarabia. Dar nu a-

venim o leproserie unde să-i strângem pe leproși, ca să nu mai infecteze lumea, circulând liberi! Inșă buget pentru suprapuși avem!

Sifilisul este însemnat după regiune. Acum atenție: Sifilisul a fost tratat, în sate, în 1919 în cazuri 25 mii 404; iar alte boale venerice în 8136 cazuri, în total în 33 mii 540 de cazuri. În orașe au fost tratate, în total 24 mii 131 de cazuri. Dar cazurile *netratate*, câte vor fi?! Mai bolnave sunt județele: Neamț și Prahova. Pentru combaterea sifilisului s'a lăsat înșă binișor.

Oficiul (Tuberculos), crescută mult după războim, a fost tratată, la sate, în 13 mii 331 cazuri. Cățanele bolnăvinduse la oraș, duc boala la sate; pentru aceste cazuri, foarte cunoscute, Dr. Slătineanu cere ca soldații bolnavi să nu mai fie lăsați acasă până Statul nu-i însănătoșește în spitale anume pentru ei. Un spital-sanatoriu ar fi de ex. la Nifon (județul Buzeu), dar nu are medic. „Nici un medic nu vrea să meargă acolo, deși spitalul se găsește în admirabile condițiuni”. De ce nu vreau să

meargă? Li se oferă 650 lei pe lună! Pentru un spital de ofticoși (care stă gol!) nu nu se găsește, în România, un doctor. O leafă de doctor bun! Nici județele, nici comunele nu contribuie! Moară nația, cât poartă, de oftică; Statul, județele, comunele nu găsească bani pentru țărani!

Conjunctivita granuloasă a crescut mult. La Filiași, în Oltenia, este un spital bun pentru boale de ochi; dar stă gol (ca și cel de oftică dela Nifon), deoarece nici un medic oculist nu se duce acolo cu leafă de 650 lei lunar!

Ca să meargă la țară, doctorul bun trebuie să fie bine plătit. Inșă acum medicul de plasă are numai 850 lei pe lună! Cum se va duce, când nu poate trăi? La țară sunt și transporturile scumpe. Rezultatul este — zice d. Dr. Slătineanu — că „medicina rurală nu se face și ce e mai greu, nu se poate face.” Inșă, iubiți cetitori dela țară: *medicina la țară — nu se poate face!* Vă place această gospodărie a partidelor vechi? Cât pentru transport Dr. Slătineanu „este sigur că ar găsi automobile pela ministere” (p. 44 a raportului) o, dar cine le dă dintre boierii ministerelor?

La țară funcționau *agenți sanitari*, recrutați dintre țărani. Dr. Slătineanu îi laudă mult pentru deșteptăciunea lor. Inșă mulți au murit în războim; iar dintre cei

Steaua visurilor „noastre.”

Datele acestui articol le scot din „Situația sanitară în 1920-21”, de prof. Dr. Slătineanu, București, 1921.

rămăși, azi unii prefer să facă cărușie, deoarece lefa lor este numai 250 lei pe lună!

Dr. Slătineanu cere ca, de urgență, doctorii rurali din sate să fie bine plătiți, ca să primească a se duce pe la sate și a îngriji de nație.

Datele de mai sus arată clar că mult este de făcut pentru sănătatea plugarilor. În această privință *rugăm pe celi-torii să ne scrie cum stau satele lor*; dar mai ales îi rugăm ca la orice nevoie să ceară autorităților ajutorul și personalul pe care ele sunt datorate să îl dea și să nu le slăbească pe autorități până ce nu vor lua măsurile datorite. Nici un sat nu trebuie să se lase plin de boale, fiindcă — „n'ar fi bani“. Pentru sănătatea sătenilor *trebuie să se găsească bani!*

Tăranii și partidele politice.

Cutrecerând satele și luând contact cu alegătorii, pe timpul propagandei electorale, unii cunosători îi vine ușor de a se pronunța asupra rezultatului alegerii.

În alegerea recentă de la Ineu, Partidul țărănesc, cu toate mijloacele sale extrem de modeste, n'a lăsat neumbrite decât foarte puține comune.

Constatarea făcută este că curentul era foarte favorabil candidatului partidului țărănesc: intelectualul pauc Nicolae Adam.

N'am auzit un om să vorbească de pre guvern și cine grăia ceva, nu de laudă gra'a. Până în noaptea de Sâmbătă, 27 Mai, lucrurile au mers normal, regulat. În acea noapte, până'n zori, au zburât automobilele, tulburând liniștea pasnicelor sate cu suerături stridente. Liberalii în sinistrul nopții își plămădeau alesul. La ziuă, toți primari, toți președinți de votare, toți simbrășii, coadele de topor erau în posesiunea ordinilor...

Votarea s'a făcut în liniște. Aderenții Partidului național ardelean votau cu însufletire, peștel alegătorilor, ștăteau molcomi, tăcuți. Și se citea pe față o urmă de temere. Ereau țărăniști. Se fereau oamenii de a se afirma de teama urmărilor. Despre Liberali nu stim nimic, ei parcă nici n'au existat. Să fi fost prin rândurile celor tăcuți? Poate! Dar ei erau cu guvernul, de cine să se teamă?!... Din contră, trebuia să facă șgomot...

A! Este ceva. Se știu de aproapele lor. Știu în cegetul lor că votând cu Partidul boeresc, fac un rău și lor și aproapelui lor, st'au că prin acest vot se izbeste în viitorul copiilor lor și totus o făceau. De ce? Fiindcă nu are trezită în el încă conștiința civică (cetățenească). El nu știe că în acel vot îi stă mântuirea. El vede o hârtie și crede că atâtă este tot.

Aude că unii vreau binele multimei, dar lui, acest bine, tot îl-au făgăduit și de sosît nu i-a mai sosît.

Frate țărăne, ai și tu dreptate. Te-au mîntit politicienii, și-au bătut chiar joc de tine.

A' pierdut încrederea în cuvântul lor.

Il privești pe orator (vorbitor), ca pe un actor, (teatralist), râzi când este de răs și te trec fiori când ti-se spune un cuvânt mai ascuțit. Dar de sufletul tău, nimic nu se mai lipește.

Ce este de făcut? Te-ai întrebat vre-odată?

Nu! Sa-ti spunem noi, frate țărăne. Toate partidele luptă pentru interesele lor. Prin oameni cari le compun se garantează fașele lor, nu prin programul care vine să ti-l spună ca pe o poezie frumoasă. Tu n'ai avut partidul tău până acum. Norocul te-a petrecut să auzi că-l ai. De ce nu-l ajuti? Te temi de prigoană, sau nu-l înțelegi? Am vrea mai bine să știm că nu ne înțelegi de cât că te auzim că te temi. De nu ne înțelegi ne vom căzni să ne facem înțeleși. Și nu este așa de greu. Itj vom trimite mai des foile noastre, vom veni mai des pe la tine.

Dar de te temi, lucrul este mai greu.

Clasa ciocoiasă va căutat să speculeze această slăbiciune a ta și ve'i rămâne iarăș rob, din cauza lipsei tale de hotărâre.

Lasă teama, frate țărăne, înceamă pe toți ai tăi la unire sub steagul partidului voștru și porniți la luptă alături de d. Mihalache. Fiindcă numai așa prin voi se pot făuri legi drepte și pentru voi.
C. S. PETRESCU.

Acțiunea opoziției a început

Ce face guvernul?

După întrevederile dintre fruntașii Partidului național și aceia ai Partidului țărănesc, în urma cărora s'a făcut cunoscută înțelegerea pentru lupta comună în contra guvernului liberal, fruntașii Partidului național au luat contactul și cu fruntașii celorlalte partide din opoziție, urmărind astfel două lucruri, cari duc la același scop și anume: întrunirea într'un pui bloc a opoziției din provinciile unite și apoi întrunirea într'un mare bloc a întregii opoziții din provinciile cu cea din vechiul Regat.

N'e vestește, că în acest scop o întrunire a sefiilor și fruntașilor partidelor de opoziție a fost convocată la băile Sovata (în Ardeal), unde va fi întocmit programul de acțiune (muncă) al campaniei pentru răsturnarea guvernului liberal, dizolvarea (imprastierea) Parlamentului și alegerea altor Camere sub garanția de libertate a unui guvern neutralizat, adică format din mai multe partide politice.

Guvernul a început să se gândească serios de proiectele de legi pe cari are de gând să le prezinte Parlamentului la toamnă. Graba guvernului de a se gândi la aceste proiecte de legi e în strânsă legătură cu lucrarea de încheiere într'un bloc puternic ce a fost începută în rândurile partidelor din opoziție. Guvernul voeste să dovedească

tareii că, departe de a se înfrica de câmpul răsturnare ce i-o pregătește opoziția, e hotărât să-și urneze planul făcut dela început schimbată toată Constituția (legea legilor) și să introducă o legislație administrativă și electorală nouă.

Astfel, cele trei comisii parlamentare care s'au schimbat la Constituția, pentru reforma administrativă și pentru desăvârșirea reformei de legi, liberale și-au început lucrurile, dar rășos că barbații cei mai de seamă ai liberalelor și spre pildă fostul ministru Toma S. au vor cu nici un pret să conlucreze cu cele trei comisii.

Cea mai mare greutate pentru guvernul liberal e formează Ardealul și Banatul, cari provinciile pentru schimbarea Constituției sunt organizate prin d. general Moscu și Cosma, când adevărații cunosători de legi ai acestor provincii sunt în opoziție și nu recunosc Parlamentul liberal dreptul și calitatea de Constituție unde mai puțin, că toate partidele și grupările de opoziție, dar toate, declară în mod sărbătorit acest Parlament, așa cum a fost ales el, nu fi socotit drept Constituțiu.

Se vede dar că munca guvernului, după timpul unor călduri caniculare, de a întocgi formele, e menită să rămână fără nici un rezultat.

In jurul declarațiilor d-lui deputat V. Goldiș

— Constatăre și răspuns. —

D. Vasile Goldiș, fost ministru și actualul deputat al cercului electoral Pecica (jud. Arad), într'o declarație făcută gazetei „Lupta“ din Bucureșt între altele a spus:

— N'ei nu-s'închipse cineva cât de principioasă este politica liberalilor. Pentru mine, felul de a guvernare al liberalilor mai, cu seamă, îl socotese ca o emdă amăgire. Într'adevăr e știut, că eu reprezenthim în Ardeal și în partidul nostru punctul de vedere care tindea spre o colaborare cu liberalii. Socoteam chiar la un moment dat, că partidul liberal este singurul partid cu care noi putem și trebuie să colaborăm (lucrăm împreună). Astăzi am ajuns la convingerea, că liberalii sunt singurii cu cari colaborarea este definitiv imposibilă, (cu neputință).

Eu care personal consideram (socoteam), că o înțelegere cu țărăniștii nu-s'are nici o legătimare, adecă n'are nici un rost, vād astăzi mai acceptabilă (de primit) o astfel de colaborare decât una ardeleano-liberală.

Regret (mi pare rău) decepția (amăgirea) încercată, dar nu mă pot oprî de a mi-o manifesta (arăta)“.

Din declarația aceasta a dlui Goldiș iese la iveală, că d-sa a fost la noi singurul care voia ca să lege politica partidului național de carul politic al urgisitilor liberali.

Liberalii, setoși și lăhniți după bogățiile noastre n'au crutat jertfe pentru ca momint pe unii dintre conducătorii partidului național, aceștia să abată de grabă turma de oi la stăna liberală, unde să le mulgă până la sânge și să le tundă până la piele.

D. Goldiș găsind împotrivire la o parte din conducătorii partidului național, declară acum că-i pare rău de aceasta nereușită. Totodată dsa declară, că acum s'a convins că o înțelegere de împreună lucrare cu țărăniștii e mai de primit decât una cu liberalii.

Dar d. Goldiș, pentru ca să-și îmblânzească stăpâni dela Banca Românească, tăgăduiește, împreună cu acestia Partidului Țărănesc dreptul de viață în Ardeal și Banat. Cu alte cuvinte d. Goldiș prezintă „regătenilor“ Ardealul și Banatul ca stând sub dictatura Partidului național, fără voința căruia Ardealul și Banatul n'are voie să se miște, să rădă, ori să plângă.

D. Goldiș nu-și poate ascunde supă că Partidul național a primit condiționează de a se lăsa slobodă extinderea și înfrunțarea în Ardeal și în Banat a organizațiilor țărănesti.

Pentru liniștirea dlui Goldiș t'nem să înțelegem, că noi dacă ne bucurăm de înțelegerea între partidul nostru și cel național t'nem o împreună lucrare împotriva guvernului liberal și țărăniștii ardeleni și bănățeni înțelegem să ingenușim pentru ca să îngăduie să trăim pe acest pământ. Prin urmare o știe d. Goldiș și toți prietenii d'ei pentru înțelegere în politică noi nu înțelegem odată cu capul nu vrem să jertfim jertfa încrederea și drepturile țărănilor și pe care noi mai mult de cât ori t'nem război cu cinste și vrednicie.

Ca să se știe!

Inmormântarea lui T. Ionescu

Vineri s'a săvârșit la Athenen în Banatul Ducească pentru inmormântarea lui T. Ionescu. Suveranii au fost reprezentată Principele moștenitor. În jurul catafalcului luat loc membrii guvernului și fruntașii de zitiție, cari au depus cu toții coroane.

La orele 4 corul Operei a întonat marnebru „Amorul Zeilor“ de Wagner, apoi poltul primar, urmat de arhimandritul și a sfintit corpul răposatului și a roștit o lătită cuvântare de adio. Au vorbit apoi ministru Ionel Brătianu în numele guvernului, d. Ferichide, președintele Senatului, în Parlamentului, iar d. Maniu în numele Partidului național a exprimat părerea de rău și pierderea bărbatului politic care a fost și d'stins luptător pentru întregirea națiunii.

După ce cuvântările au luat sfârșit și tele pământești ale lui Tache Ionescu a duse la Gara de Nord urmate fiind de public și, de aci, ele au fost transportate la naia, unde s'a făcut inmormântarea.

Cooperativa pârneveană

din Arad, str. Dorobanților 41 publică concurs pentru repararea edificiului propriu pentru lucrări de zidar, și tencușiri. Ofertele închise se vor înainta până la 10 Iulie a. c. președintelui George Popoviciu str. Dnei Purșly 97.

Arad, 1922 Iul. 3.

CONSILIUL DE ADM.

PLAPUMI

cusute cu mână, din cloth, cachmîr și mătăsuri, mare magazin de stofe „LILLIOMI”

IOSIF GLESINGER și FIUL

ARAD, str. Mețianu (Forray u)

Csáki ceasornicar bijutier

ceasornicarie și bijuterie

atelier special de I-ul rang de

gravatorie și ceasornicarie

ARAD, viz-à-viz de Primăria orașului, str. Horia (Széchenyi) 1.

Cumpăr aur și argint cu preț urcat.

A sosit la
Federala
ARADUL
un stoc mare
de mărfuri.

Ghete femeiești.
Ghete bărbătești.
Ghete p. băieți
Sandale cusute și
cu cuie în diferite
culori :- Pălării
în diferite culori
și forme, Zetir,
pânzarii.

Mașini de scris

ATELIER SPECIAL P. TOATE MODELURILE DE MAȘINI. :- Accesorii p. orice fel de mașină și multiplicator. :- Hârtie și roluri p. mașină și șapirograf.

MIHAI GARTNER

:- ARAD, IN COLT CU STRADA METIANU. :-

Mare magazin de pielărie și accesorii p. pantofari

I. VAS

pielărie. ARAD, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 5-6.

Pantofărie nouă!

In ARAD, in Palatul Bohus lângă teatrul „Apollo” in colț,

s'a deschis pantofărie p. bărbați, femei și copii, unde se primesc comenzi și se execută reparațiuni cu prețuri foarte convenabile. Execută și partea de-asupra de ghete. Cu stimă

IOAN DIRNBECK.

Ioan KÖÖ Magazin de manufactură stofe și broboade de cap.

ASORTIMENT BOGAT. — PREȚURI AVANTAJOASE

Arad, Bulev. Regele Ferdinand I. 3
Filiala Chișineu (j. Arad).

Lemne de foc! Cărbuni de lemn!
Vânzare în mic: Vândare în mare:
Calea Rădnel Nrul 4. Str. Alexandri (Salacz) 5a
FRĂȚII FÖLDES
(mai sante) Földes și Traub. Telefon 878.

Hotelul și restaurantul „PANONIA”

ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA N-RUL 4.

Mare confort. 40 camere renovate și mobilier modern. Bucătărie excelentă: Vinuri excelente de Podgorie. Serviciu prompt. Localul e situat în centrul orașului.

Andrei LEIPNIKER, proprietar.

Un mașinist și lăcătuș

din comuna Lunca, caută aplicare. A se adresa d-ului ZAHARIE DĂMAN, in Lunca, poșta Baia-de-Cris.

Cafeu-Restaurant „PODGORIA”

DIN PARCUL EMINESCU

este prevăzut cu cele mai gustoase MÂNCĂRI și BEUTURI: numai seara se servesc mâncări calde. In fiecare seară orchestră de I-ul rang. Roagă sprijinul Onoratului Public. — DIRECTIUNEA.

La LUDOVIC BAUMANN

MARE COMERCIANT DE BUTOAE

Arad, Strada Iosif Vulcan (Kazinczy) 11

se găsește de vânzare BUTOAE începând de la 15 Litri și până la 10 Hec obturii cu

● PREȚURI IEFTINE. ●

MAURITIU RUBINSTEIN expeditor, Arad SUCURSALA CURTICI.

TRANSPORTURI internaționale, vămuri de transitații.

INTREPRINDERE de transporturi de mobile in camioane inchise in localitate, in țară și strelnătate cu prețuri convenabile.

ASIGURAREA mărfurilor in timpul transportului pe căile ferate.

EUGEN REISMANN

ARAD, Strada Eminescu Nr 8. — Telefon: 77.

NUMAI PENTRU VÂNZĂTORI:

Execută tofelul de paltoane (rocuri) țesute din lână pentru femei și fetețe, ȘAPCI (scufii) ȘĂLURI, CIORAPI speciali pentru copii etc.

Concurență cu orice fabricație din țară și din strelnătate

DANIEL KOCH

ARAD, STRADA EMINESCU (DEÁK FERENC) 43

Execută araniamente pentru luminatul cu electricitate și transmisiuni electrice și REPARĂRI cu prețuri foarte ieftine.

D. SCHON & D. ARONSOHN

ARAD, Bulevardul Regele Ferdinand 22

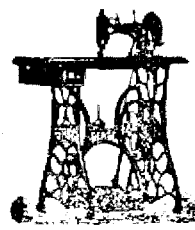
TRANSPORTURI INTERNAȚIONALE ȘI VĂMURI.

Adresa telegrafică: SCHORARSOHN Arad. Telefon: 516

MALTRY,

croitor parisian pentru doamne. Atelier de croitorie englez și francez.

ARAD, str. 29 Decembrie (Hassinger-u.) Nr. 3a.

Mașini de cusut PFAFF

gamă CONTINENTAL de Hanovr pentru biciclete cu prețuri convenabile de vânzare numai la: **WILHELM HAMMER**

ARAD, Piața A. Iancu [Szabadság] 5-6

VÂNZARE DE LEMNE DE FOC

DE FAG ȘI CARPEN, in cantități mari și mici. CUMPĂRAM FÂN ȘI PAIE.

„DOINA” întreprindere comercială

ARAD, STR. BARITIU (RÁKÓCZY) N-RUL 5. Proprietar — LIVIU POPA.

Cumpăr brillante,

obiecte de aur și argint cu prețurile cele mai mari.

IOAN GARTNER, Arad. Str. Bratianu No 2. Pal. Min.

LA MAGAZINUL DE VOPSELE (FĂRBURI)

Vasilie Toma

ARAD, STRADA MATEI CORVINUL NUMARUL 6.

se găsește tot felul de vopsele, uleiuri, creme și vânațele pentru vopsit haine cu prețuri convenabile.

MILOCURI DE CUMPĂRĂRI ȘI VÂNZĂRI DE CASE PRIN SOC:

„DOINA”

Strada Baritiu (Rákóczy) N-rul 5.

DE VANZARE IN ARAD

Restaurant și berărie de I-ul rang: chirie mică, contract de lungă durată, eventual și casă de vânzare. A se adresa Administrației gazetei.

Fân și paie

in orice cantități cumpără

„DOINA”

Strada Baritiu (Rákóczy) N-rul 5.

Cumpărați numai la Federația cooperativei satești

„ARADUL”

Arad, Piața Avram Iancu